

STASZOWSKI OŚRODEK KULTURY OTWIERAMY KULTURĘ...

Diagnoza

Opracowanie:
Łukasz Dziuba

Współpraca:
Aleksander Lysko, Maciej Zygmunt



Spis treści

I.	WSTĘP	2
II.	O STASZOWIE.....	2
	KULTURA W STASZOWIE.....	3
III.	PROGRAM DOM KULTURY+ INICJATYWY LOKALNE – OTWIERAMY KULTURĘ	4
	ETAP DIAGNOZY I ETAP REGRANTINGU	4
	WARSZTATY WYDOBYWCZE	5
IV.	SPOTKANIA. WARSZTATY WYDOBYWCZE.....	6
	MŁODZIEŻ.....	6
	SPOTKANIE W LICEUM	6
	SPOTKANIE W SZKOLE PODSTAWOWEJ	9
	REKOMENDACJE DO KONKURSU NA INICJATYWY LOKALNE. MŁODZIEŻ.	11
	ŚWIETLICE W SOŁECTWACH	12
	JASIEŃ.....	12
	OGLEDÓW	14
	SMERDYNA.....	16
	REKOMENDACJE DO KONKURSU NA INICJATYWY LOKALNE. SOŁECTWA.....	18
	STASZÓW I LIDERZY	20
	MIEJSCA	20
	LUDZIE / PARTNERZY	21
	AKTYWNOŚCI	22
	REKOMENDACJE DO KONKURSU NA INICJATYWY LOKALNE. LIDERZY.	23

I. WSTĘP

Poniższy dokument podsumowuje działania badawcze realizowane w projekcie „Otwieramy Kulturę – staszowskie inicjatywy kulturalne” – dofinansowanym przez Narodowe Centrum Kultury w ramach programu Dom Kultury+ Inicjatywy Lokalne 2018. Głównym celem programu jest zbliżanie ośrodków kultury w całym kraju do społeczności, mając na względzie ich inicjatywy, oczekiwania, potrzeby, sprawczość. W zaprogramowaniu i realizacji działań badawczych Staszowski Ośrodek Kultury wspierany był przez zespół Obserwatorium Kultury z Regionalnego Instytutu Kultury w Katowicach. Zachęcamy do zapoznania się z niniejszym dokumentem i wykorzystania go w swoich pomysłach na lokalne inicjatywy, a przede wszystkim do współpracy z ośrodkiem kultury w przyszłości.

II. O STASZOWIE

Staszów to 9. pod względem liczby ludności gmina miejsko-wiejska w województwie świętokrzyskim. Inne duże ośrodki miejskie, które znajdują się w pobliżu gminy to:

- Kielce (ok. 54 km);
- Sandomierz (ok. 54 km);
- Kraków (ok. 120 km);
- Rzeszów (ok. 100 km).

Obszary Ziemi Staszowskiej obejmują południowo-wschodnią część Pasma Wygiełzowskiego Gór Świętokrzyskich. Pierwsze wzmianki o Staszowie pojawiły się w 1241 roku. W 1525 roku, gdy był w posiadaniu Hieronima Łaskiego, otrzymał prawa miejskie. Od 1866 roku nie jest miastem prywatnym.

Miasto i gmina posiada dokument strategiczny – „Strategię Rozwoju Miasta i Gminy Staszów na lata 2015-2025”, który określa podstawowe wyzwania stojące przed władzami, instytucjami i mieszkańcami, a także cele i kierunki działań, które pozwolą zrealizować nakreśloną wizję.

Założenia strategiczne realizowane są przez władze samorządowe m.in. przy pomocy jednostek organizacyjnych. Jedną z takich jednostek jest Staszowski Ośrodek Kultury (SOK) – upowszechnieniowa instytucja kultury. Statutowym celem Ośrodka jest:

„(...) prowadzenie wielokierunkowej działalności rozwijającej i zaspokajającej potrzeby kulturalne mieszkańców oraz upowszechnianie i promocja kultury lokalnej w kraju i za granicą.”

Cel ten zbieżny jest z celami dokumentu strategicznego, a w szczególności z następującym: „Staszów – przestrzeń przyjazna do mieszkania”. Rozumiejąc misję otwierania na mieszkańców i poprawiania jakości i warunków ich życia, ośrodek kultury już w 2014 roku zrealizował projekt w ramach ogólnopolskiego programu Narodowego Centrum Kultury „Dom Kultury+ Inicjatywy Lokalne” – otwierając instytucję na oddolne inicjatywy i pomysły mieszkańców, zbliżając się do nich poprzez działania diagnostyczne, badawcze.

Kontynuując misję odpowiedzialnego realizatora publicznej polityki kulturalnej, SOK w 2018 roku podjął kolejną próbę uczestnictwa w programie i kontynuuje dialog z mieszkańcami, zdobywając konkretne środki finansowe na realizację oddolnych pomysłów.

KULTURA W STASZOWIE

Kultura w każdej miejscowości samorządowej to skomplikowany system naczyń połączonych, gdzie samorządowa polityka kulturalna realizowana jest na styku różnorodnych grup interesariuszy: samorządu, instytucji kultury, organizacji pozarządowych, twórców i artystów, mieszkańców, ale też przedstawiciele biznesu, ośrodków akademickich i wszystkich zainteresowanych działaniami kulturalnymi i społeczno-kulturalnymi.

Kultura coraz częściej rozumiana jest jako jeden z elementów pozwalających na wpływanie na różne obszary życia – narzędzie do edukacji, rewitalizacji, polepszania jakości życia, budowania dialogu społecznego, wzmocnienia tożsamości lokalnej itp.

Samorząd Miasta i Gminy Staszów realizuje politykę kulturalną m.in. poprzez samorządowe instytucje kultury, tj.:

- 1) Bibliotekę Publiczną Miasta i Gminy Staszów
- 2) Staszowski Ośrodek Kultury oraz jego oddziały:
 - Regionalną Izbę Tradycji - Muzeum Ziemi Staszowskiej,
 - świetlice wiejskie (Jasień, Smerdyna, Oględów)

Impulsem dla pobudzenia życia kulturalnego w Staszowie było wybudowanie w 1961 roku sali widowiskowej, która w 1967 weszła w skład nowopowstałego Powiatowego Domu Kultury – a od 1975 roku Miejsko-Gminnego Domu Kultury. Od reformy samorządowej w 1999 roku instytucja funkcjonuje jako Staszowski Ośrodek Kultury.

SOK i jego zespół to otwarta instytucja kultury dostarczająca mieszkańcom miasta i gminy ciekawą ofertę impresaryjną, spełnia też zadania edukacyjne w zakresie edukacji artystycznej i kulturalnej, a ponadto stymuluje dialog na poziomie lokalnym oraz rozpoznaje i pobudza potencjał kulturowy.

Szczególnie ostatnia funkcja – nawiązywania dialogu oraz rozpoznawania lokalnych potencjałów – to podejście, które świadczy o odpowiedzialności i dojrzałości instytucji.

Ośrodki kultury w skali całego kraju przechodzą zmianę jakościową – przekształcają się z instytucji stricte impresaryjnych oraz oferujących edukację artystyczną w ośrodki potrafiące stymulować i angażować lokalne potencjały, energię i aktywność mieszkańców. Misja ta, często przez animatorów realizowana intuicyjnie, zaczyna się konstituować, a ośrodki kultury naturalnie przyjmują tę funkcję w wymiarze lokalnym.

Trend ten dostrzeżony został też na poziomie ogólnopolskim – skąd płynie program Narodowego Centrum Kultury Dom Kultury+ Inicjatywy Lokalne, który wspiera tego typu aktywność. Już w pierwszych latach jego działania SOK z sukcesami aplikował o środki w tym programie. Dziś Staszowski Ośrodek Kultury kontynuuje misję wzmocnienia sprawczości społeczności lokalnych oraz łączenia różnych, w tym międzysektorowych lub nieoczywistych potencjałów.

III. PROGRAM DOM KULTURY+ INICJATYWY LOKALNE – OTWIERAMY KULTURĘ

Program Dom Kultury+ Inicjatywy Lokalne to narzędzie wdrażania partycypacyjnego modelu zarządzania. Jak wygląda jego konstrukcja, poszczególne etapy oraz jakie benefity przynosi – o tym poniżej.

ETAP DIAGNOZY I ETAP REGRANTINGU

Dom Kultury+ Inicjatywy Lokalne to program Narodowego Centrum Kultury, który składa się z dwóch etapów. Pierwszym z nich jest Etap Diagnozy – wieńczony niniejszym dokumentem. Etap Diagnozy to moment na refleksję nad domem kultury uczestniczącym w programie przy **współpracy z animatorem z Narodowego Centrum Kultury** oraz **Zespołem Diagnostycznym wspierającym działania badawcze**.

Istota tego trójpodziału zawiera się nie tylko w różnych kompetencjach, które posiadają poszczególni uczestnicy programu – najważniejsza jest różnorodność doświadczeń, która zderzona ze sobą pozwala wypracować nową jakość. Diagnoza prowadzona jest też najczęściej metodami jakościowymi – tak, by zaangażować mieszkańców i stworzyć liczne okazje do spotkania z nimi oraz nawiązania aktywnej relacji.

Skupienie się na angażujących metodach jakościowych pozwala na współtworzenie odpowiedzialności wśród mieszkańców za działania kulturalne w badanej miejscowości. Celem etapu diagnozy jest zidentyfikowanie potencjałów kulturotwórczych do tej pory nieobecnych przy ośrodku kultury i podjęcie próby ich aktywizacji. Jednym z założeń programu jest wyróżnienie grup, które traktowane są na etapie diagnozy jako priorytetowe. Staszowski Ośrodek Kultury w pierwotnych założeniach wyróżnił:

- a. Dzieci
- b. Młodzież
- c. Osoby 50+
- d. Osoby niepełnosprawne
- e. Osoby zamieszkujące tereny wiejskie
- f. Osoby zagrożone wykluczeniem (cyfrowym, społecznym, finansowym itp.)

Rozbudowana baza potencjalnych odbiorców wymagała doprecyzowania na poziomie metodologii, aby zapewnić realne dotarcie do zainteresowanych społeczności i ich liderów. Biorąc pod uwagę wiedzę płynącą z uczestnictwa w programie DK+ Inicjatywy Lokalne z 2014 roku zdecydowano się skupić na następujących grupach:

1. Dzieci i młodzież;
2. Społeczności lokalne miejscowości, w których Staszowski Ośrodek Kultury posiada świetlice (sołectwa: Jasień, Oględów, Smerdyna);
3. Lokalni liderzy działający na terenie całej gminy.

Drugim etapem programu jest Etap Regrantingu. W jego trakcie wybrane pomysły na działania kulturalne społeczno-kulturalne mają szansę na otrzymanie finansowania w drodze ogólnodostępnego konkursu – ze szczególnym uwzględnieniem działań na rzecz tych grup i typów działań, które na drodze wykonanej diagnozy są rekomendowane.

Warto uczestniczyć i śledzić losy Etapu Regrantingu. W Staszowie każdy zainteresowany działaniami kulturalnymi i społeczno-kulturalnymi już drugi raz będzie mógł wziąć w podobnym konkursie. Warto śledzić jak idea na tego typu działania się przyjmuje i ewaluować proponowany model współpracy – zachowując balans pomiędzy tym, co potrzebne i użyteczne dla instytucji kultury, a tym co potrzebne i użyteczne dla społeczności lokalnej.

WARSZTATY WYDOBYWCZE

Koncepcja diagnozy proponowana przez zespół Regionalnego Instytutu Kultury w Katowicach opiera się o badania jakościowe, których celem jest:

- Zdobywanie konkretnej wiedzy;
- Promocja dobrych praktyk w zakresie działań „otwartego” ośrodka kultury;
- Zawiązanie relacji z mieszkańcami i aktywistami uczestniczącymi w badaniach jakościowych na rzecz rozbudowy sieci lokalnych liderów.

Narzędziem, które wykorzystane jest w trakcie badań jakościowych jest warsztat wydobywczy. Zgodnie z założeniami pozwala on wydobyć wiedzę w dookreślonych wcześniej w metodologii obszarach oraz zawiązać dialog ze społecznością lokalną oraz wytworzyć możliwie długotrwałą relację.

Struktura każdego warsztatu wydobywczego różni się w zależności od celu spotkania i grupy, która w spotkaniu uczestniczy. Indywidualne podejście do spotkań pozwala każdorazowo uchwycić unikatowy charakter uczestników i dynamiki grup.

Poza działaniami warsztatowymi w ramach diagnozy podejmowana jest aktywna współpraca z zespołem pracowniczym diagnozowanej instytucji kultury. Kontynuacja idei programu DK+ Inicjatywy Lokalne w dużej mierze zależy od otwartości osób na co dzień współpracujących ze społecznością lokalną, dlatego jest to bardzo istotny element diagnozy.

IV. SPOTKANIA. WARSZTATY WYDOBYWCZE

MŁODZIEŻ

Grupie dzieci i młodzieży poświęcone były dwa spotkania w placówkach znajdujących się w Staszowie. Szkoły, w których odbyły się spotkania to: **Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Ignacego Jana Paderewskiego** oraz **Liceum Ogólnokształcące im. ks. kard. S. Wyszyńskiego**. Powyższe placówki z otwartością przyjęły apel Staszowskiego Ośrodka Kultury o zorganizowanie spotkania diagnostycznego i zgodziły się na przeprowadzenie warsztatów wydobywczych. To oczywiście nie pierwszy kontakt wspomnianych placówek z ośrodkiem kultury – w czasie realizacji działań badawczych odbywał się XXIII Festiwal Kultury Szkół, w trakcie którego szkolne zespoły artystyczne mają okazję zaprezentować się na scenie SOK-u – a to tylko jeden z wielu przykładów współpracy, którą warto pielęgnować.

Mimo, że obie szkoły znajdują się w centrum Staszowa, to naturalnie gromadzą młodzież mieszkającą w różnych miejscowościach w gminie. Spotkania dają zatem ciekawy przegląd potencjału kulturotwórczego tej grupy wiekowej – częściowo uwzględniając również okoliczne sołectwa i miejscowości.

Warsztaty wydobywcze z młodzieżą w każdej ze szkół miały nieco inną formułę, choć sam ich cel był ten sam, tj.:

1. diagnoza potencjału kulturotwórczego;
2. diagnoza sposobów rozumienia kultury;
3. diagnoza sposobów spędzania wolnego czasu;
4. diagnoza odbioru działań Staszowskiego Ośrodka Kultury;
5. wypracowanie propozycji koncepcji, które wpisują się w ideę programu DK+ Inicjatywy Lokalne.

SPOTKANIE W LICEUM

W liceum uczestnikami warsztatu byli wszyscy uczniowie z dwóch pierwszych klas licealnych – 38 osób. W pierwszym bloku warsztatu zaprezentowana została idea programu oraz przykładowe dobre praktyki realizacji inicjatyw lokalnych wraz z kontekstem przeprowadzenia poprzedzających ich planowanie działań diagnostycznych.

SKOJARZENIA Z KULTURĄ

zainteresowania; sztuka; obrazy; architektura; rzeźba; teatr; muzyka; psychologia; koncerty; film; rozwijanie talentów; lokalne dziedzictwo; zachowanie, dobre zachowanie; sztuka współczesna; rozwój; podróżowanie; taniec; rozwój społeczności; tradycja; obyczaje; dorobek ludzkości; teatr; historia; różne narody.

Bogaty katalog skojarzeń z kulturą wskazuje obszerność terminu „kultura”, na którym bazować mogą działania kulturalne programowane przez młodzież lub dla młodzieży. Nie jest to oczywiście katalog zamknięty – wskazuje pewną bazę pojęciową, która przywoływana jest jako pierwsze skojarzenie. Skojarzenia te zamykają się w trzech obszarach rozumienia kultury:

Kultura jako dzieło – materialny, namacalny obiekt doświadczalny zmysłowo i/lub duchowo.

Kultura jako talent – predyspozycja / zespół umiejętności, kompetencji i kwalifikacji pielęgnowanych przez ludzi sławnych, ale też przez samą młodzież w celach artystycznych,

Kultura w wymiarze psychologicznym – odnosząca się do rozwoju, samorozwoju, pracy ze społecznościami, ludźmi, ale opisująca też normy społeczne itp.

SPĘDZANIE WOLNEGO CZASU (TYPY DZIAŁAŃ, MIEJSCA)

Słuchanie muzyki / koncerty; **spotkania ze znajomymi**; sport; oglądanie seriali, filmów; rower; jazda konna; rysowanie; granie na komputerze; czytanie książek; spanie; nauka; psychologia.

Miejsca: stawy; park Bienia; altana; boiska; dom; basen; galerie handlowe (ale z prawdziwego zdarzenia!); sąsiednie miejscowości: Rytwiany (nie za wiele się dzieje), Kielce (ostatni autobus o 21:00 w Staszowie); góry; pałac w Kurozwękach; kościół św. Bartłomieja w Staszowie.

CZAS WOLNY – ZASÓB W DEFICYCIE

Rozmawiając z młodzieżą o czasie wolnym usłyszeliśmy, że w natłoku obowiązków z trudem go znajdują, a gdy się pojawia, przede wszystkim skupiają się na pielęgnowaniu relacji z rówieśnikami. Tempo życia i natłok obowiązków w tej grupie wiekowej przypomina coraz bardziej tempo życia osób w wieku produkcyjnym – zajętych rozwijaniem kariery zawodowej i dbaniem o rodzinę. Warto dbać o tę warstwę „przebywania ze sobą” programując zarówno pomysły na inicjatywy lokalne, jak i ofertę przeznaczoną do tej grupy wiekowej.

STASZOWSKI OŚRODEK KULTURY

O Staszowskim Ośrodku Kultury słyszało większość uczestników warsztatu, nieliczni z niego korzystają. To tendencja, która jest trendem w skali całego kraju, jeśli chodzi o angażowanie tej grupy wiekowej w działania instytucjonalne. Młodzi ludzie wkraczają w wiek poszukiwania oferty na własną rękę w odróżnieniu od dzieci, którym oferta proponowana jest przez opiekunów. Ośrodki kultury przyzwyczajone do tego w swojej komunikacji są bardziej zrozumiałe właśnie dla tej drugiej grupy – rodziców i opiekunów, nie zawsze skutecznie budując nie rozumienia z młodzieżą.

POMYSŁY

Ostatnim etapem warsztatu był podział na grupy i wypracowanie pomysłów koncepcji w oparciu o wcześniejszą pracę. Mogą one funkcjonować jako niezależne propozycje w konkursie na inicjatywy lokalne lub stanowić inspirację dla liderów chcących zrobić coś dla / we współpracy z młodzieżą. Poniżej podsumowanie tych koncepcji.

POMYSŁ 1.

Inicjatywa pikniku z zawodami sportowymi oraz konkursami plastycznymi, koncertami, czy też osobami z pasją i zainteresowaniami – wokół kół zainteresowań, a także spotkania z osobami uzależnionymi uświadamiającymi problem uzależnień.

POMYSŁ 2.

Pomysł zbudowany wokół wątków proekologicznych i z dużym naciskiem na troskę o zwierzęta domowe. Elementami koncepcji są: uświadamianie mieszkańców nt. bezdomności zwierząt, konieczności sterylizacji zwierząt, kwestii wykorzystywania zwierząt w cyrkach. Inną odnogą pomysłu były seanse kinowe, czy też kawiarnia z mini biblioteką z książkami, a nawet zwierzętami (wymienione zostały koty). Oprócz tego młodzież zwróciła uwagę na kwestię transportu miejskiego, który umożliwia mobilność w ramach powiatu, czy też sąsiednich miast (np. Kielce). Jako odbiorcy wymienieni zostali: ludzie, którzy wymagają zwiększenia wrażliwości na kwestie zwierząt (problem braku empatii); młode osoby, które nie mogą posiadać własnego zwierzęcia; osoby chcące poczytać książkę w nieoczywistym otoczeniu; dla chcących poznać kulturę i sztukę poprzez filmy i seanse; dla osób, dla których istnieje bariera logistyczna – np. mieszkają na obrzeżach miasta lub w małych miejscowościach. Jako osoby wspierające wymienieni zostali: burmistrz, instytucje kultury, szkoły, PCK, czy też uczniowie innych szkół (liceum, technikum).

POMYSŁ 3.

Inicjatywa zorganizowania koncertów lokalnych zespołów (czy na pewno jest ich aż tak wiele?) lub konkursów dla lokalnych zespołów. Ponadto w zainteresowaniu grupy pojawiły się warsztaty (w tym przypadku muzyczne) wraz z piknikiem. Oprócz tego pojawił się pomysł „nocy tematycznych”, np. „Noc biologów” – spotkania edukacyjne wieczorową porą, w formacie nielekcyjnym, ale edukacyjnym. Ostatecznie przywołane zostały dyskoteki dla młodzieży. Istotną funkcję w tych pomysłach stanowią mentorzy – jako osoby, które miałyby wesprzeć pomysł wymieniono: profesorów uniwersytetów (praktyków), znanych tancerzy, muzyków, DJ-ów rozkręcających imprezy w klubach.

POMYSŁ 4.

Pomysł zagospodarowania przestrzeni dla kina, klubu, galerii, kawiarni czy też restauracji McDonald's – ostatecznie chodzi tak naprawdę o przestrzeń do przebywania i rozmawiania, a nie konkretne duże marki handlowe. Oprócz tego wymienione zostały imprezy w postaci koncertów, czy też lokalny plac zabaw. Myślenie grupy skierowane było na stworzenie przestrzeni dla młodzieży, ale też innych grup – rodzin, dzieci, osób starszych – dla mieszkańców. W pomysle przewijał się też wątek posiadania zwierząt domowych i wątków ekologicznych.

POMYSŁ 5.

Propozycja organizacji cyklu spotkań, w ramach których młodzież wzajemnie sobie będzie pomagać w nauce. Inicjatywa skierowana do uczniów, ale nie tylko z jednej szkoły, również ze szkół innych, być może też z innych miast – propozycja zorganizowania ich w przestrzeni ośrodka kultury. Warto cykl spotkań dla uczniów wzbogacać prelegentem / moderatorem w postaci kogoś bardziej doświadczonego (studenci, wykładowcy, absolwenci itp.). Silny nacisk na wykorzystanie talentów i wiedzy samych uczniów.

POMYSŁ 6.

Propozycja cyklu spotkań z youtuberami: Blówek, Rezi, Przez świat na Fazie (w Staszowie – propozycja tytułu pododcinka dla youtubera). Spotkania skierowane do wszystkich zainteresowanych, wymagana współpraca z youtuberami oraz inicjatywną grupą młodzieży, która musi pełnić funkcję doradczą dla osoby programującej zakres merytoryczny takich spotkań.

POMYSŁ 7.

Piknik na stawach połączony z wieczornym kinem z nowymi filmami, hitami kina współczesnego wraz z zawodami sportowymi w piłce nożnej i młodzieżowymi konkursami / pokazami artystycznymi. Propozycja nastawiona na silną współpracę z domem kultury pod kątem zaprogramowania ciekawej oferty dla dzieci i młodzieży na spędzanie wolnego czasu w trybie integracyjno-eventowym.

SPOTKANIE W SZKOLE PODSTAWOWEJ

W szkole podstawowej uczestnikami były trzyosobowe reprezentacje wszystkich klas 7. szkoły podstawowej oraz przedstawiciele wszystkich klas 2. oraz 3. gimnazjalnych (w sumie 24 osoby). Kryterium delegowania przez nauczycieli uczniów do warsztatu były zainteresowania i aktywność okołokulturalna. W trakcie warsztatów postawione zostały im podobne problemy do rozwiązania jak ich starszym kolegom.

SKOJARZENIA Z KULTURĄ

Miasto; ludzie; film; codzienne życie; rozwój; kaganek oświaty; tradycja; filharmonia; teatr; obycie; otwartość; muzyka; społeczność; kino; uczestniczenie; poznawanie siebie i innych; integracja; maniery; zabytki; sztuka.

Kultura jako dzieło, obiekt – jako materialny wytwór twórców doświadczalny sensorycznie, bierny odbiór i odczytywanie wartości kulturowych z jej przejawów.

Kultura jako talent – wszelkie działania sprzyjające rozwojowi postaw kreatywnych, talentu/ów itp.

Kultura jako element życia społecznego – od dobrego zachowania, przez rozwój, poznawanie innych ludzi – przejawy i zjawiska odnoszące się do zbiorowości, społeczności.

SPĘDZANIE CZASU WOLNEGO

Rysowanie; znajomi; książki; sport; jazda na rowerze; bieganie; taniec; gra na pianinie; gry komputerowe; telewizja; wiadomości, programy informacyjne; ryby; seriale (netflix); youtube; reddit; internet; vlogi; piłka nożna; granie na gitarze; orkiestra (grała w Parlamencie Europejskim)

Młodzież ze szkoły podstawowej, podobnie jak ich starsi koledzy, sygnalizowała deficyty czasu wolnego. Cechą wspólną dla obu grup młodzieżowych jest zwrócenie uwagi na to, z kim się spędza czas, a nie koniecznie w jaki sposób – **obcowanie z rówieśnikami to ich priorytet.**

Szerzej, niż w przypadku rozmów w liceum, rozwinięty został natomiast wątek eksploracji przestrzeni internetu. Młodzież zauważa różne odcienie sieci. Wspomnieli o zjawiskach negatywnych, jak patologiczne transmisje prowadzone na żywo, tzw. „patostreamy”, „trolling” czy „internetowy hate”. Były też zjawiska pozytywne – globalne, moderowane fora tematyczne (reddit) czy też młodzieżowi idole z youtube’a.

STASZOWSKI OŚRODEK KULTURY

Kwestia podejścia do Staszowskiego Ośrodka Kultury została podjęta w ramach koncepcji na inicjatywy lokalne (POMYSŁ 3. „Dzień otwarty w domu kultury” oraz POMYSŁ 4. „Odnowienie (Starego Parku)”), która opisuje w jaki sposób, zdaniem młodzieży, mogłaby wyglądać jego przestrzeń, by była dla nich bardziej atrakcyjna.

POMYSŁY

Ostatnim etapem warsztatu był podział na grupy i wypracowanie pomysłów koncepcji w oparciu o wcześniejszą pracę. Mogą one funkcjonować jako niezależne propozycje w konkursie na inicjatywy lokalne lub stanowić inspirację dla liderów chcących zrobić coś dla / we współpracy z młodzieżą. Poniżej podsumowanie tych koncepcji.

POMYSŁ 1. Miasto śmieci

Inicjatywa skupiona na integracji mieszkańców wokół niepopularnego tematu śmieci i innych odpadów, w tym segregacji. Ostatecznie pomysłodawcy wskazali przewrotnie, że skierowana jest ona tak naprawdę do nikogo – bo nikt śmieci nie lubi. Potrzeba zwiększania świadomości wśród obywateli w tym zakresie wydała się wśród uczniów na tyle istotna, że warto sygnał ten brać pod uwagę.

POMYSŁ 2. Powrót baśni polskich

Ekspedycja uczniów i/lub osób zainteresowanych po Staszowie i okolicznych gminach przybliżająca tradycyjne polskie baśnie, a także odkrywająca lokalne dziedzictwo i legendy (Inspiracją może być cykl „Legends Polskie” – seria krótkich filmów tworzonych przez polską platformę aukcyjną inspirowany klasycznymi historiami polskimi w nowym, nowoczesnym wydaniu. Oprócz tego w pomysłe pojawił się pomysł kina objazdowego z ciekawymi, nowymi filmami oraz zajęcia sportowe w wydaniu międzypokoleniowym – prowadzone przez młodzież dla seniorów i dorosłych, a także warsztaty montowania i nagrywania filmów. Uwagę zwraca międzypokoleniowy charakter proponowanych działań angażujący młodzież, rodziców, seniorów i innych zainteresowanych. **W realizacji jako istotne wsparcie wskazani zostali:** regionaliści, grupy teatralne, mieszkańcy (!), montażyści i informatycy.

POMYSŁ 3. Dzień otwarty w domu kultury

Propozycja zorganizowania cyklu spotkań wokół różnych dziedzin sztuki z artystami reprezentującymi je (muzycy, artyści plastycy, itp.). Celem spotkań ma być pomoc młodym ludziom w odnalezieniu ścieżki życiowej (i zawodowej) i swojego talentu, rozwój zainteresowań, ale też poznanie się z nowymi osobami i integracja. Ideą spotkań ma być „uczenie się od innych osób na podstawie ich doświadczeń” – w tym lekcje dla początkujących i porady. Jako odbiorcy wskazane zostały osoby, które poszukują samych siebie, nie są w stanie rozwijać na co dzień samych siebie i swoich talentów – osoby młode i dorosłe, dzieci, i seniorzy. **Jako istotny partner wspierający** widziany jest tu Staszowski Ośrodek Kultury, a także Gość Specjalny (np. Marta Bijan); oprócz tego osoby doświadczone w swoich dziedzinach, Urząd Miasta i Gminy Staszów; potencjalny sponsor: Tadeusz Wrześniak.

POMYSŁ 4. Odnowienie (Starego Parku)

Idea skupiona wokół szeroko rozumianej **idei rewitalizacji**. Młodzież wskazała w podstawowym wymiarze Park Miejski, który wymaga rewitalizacji inwestycyjnej, infrastrukturalnej, jednak to ten podstawowy wymiar, który ma być pretekstem do opowiedzenia głębszej historii – historii o **tolerancji i inności**, oraz historii - tym razem lokalnej, dotyczącej Staszowa, najlepiej w trybie aktywizujących warsztatów z różnorodną, międzypokoleniową grupą (młodzież zasygnalizowała dużą chęć kooperacji ze swoimi opiekunami, rodzicami). Istotne jest też dla młodzieży spotkanie z wartościowymi, inspirującymi ludźmi.

Grupa zwróciła też uwagę na potrzebę odnowienia gmachu Staszowskiego Ośrodka Kultury – nie jest to jednak potrzeba skupiona na drogich inwestycjach, raczej na oswojeniu wyglądu ośrodka kultury z zewnątrz tak, by „nie odstraszał” – warto kontynuować z młodzieżą dialog w tej kwestii (np. wspólne malowanie ścian, graffiti, mural, malunek wykonany przez młodzież). **Jako istotne osoby mogące udzielić wsparcia wskazani zostali:** Dariusz Kubalski i Jan Mela.

POMYSŁ 5.

Propozycja warsztatów artystycznych z różnych dziedzin sztuki (muzyka, plastyka, zajęcia teatralne, taneczne) odbywające się z okazji 1 czerwca (Dzień Dziecka) lub w trakcie wakacji – ciekawe spędzenie czasu wolnego. Pomysł skierowany do każdej osoby chcącej rozwijać swój talent lub się nim pochwalić. Młodzież dostrzeże w pomyśle okazję do zintegrowania osób w każdym wieku, istotnym elementem ma być wymiana doświadczeń pomiędzy uczestnikami i dialog prowadzony między nimi – sztuka jako pretekst do rozmawiania, poznawania siebie i innych. **Kogo projektanci wydarzenia identyfikują jako osoby mogące udzielić wsparcia?** Osoby doświadczone w różnych dziedzinach sztuki, idoli z youtube (Ofsikowa, Sami, Klaudia Buda, Magda Bereda, grupy teatralne, grupy muzyczne, grupy plastyczne itp., Sylwia Lipka, Sylwia Przybysz itp.).

REKOMENDACJE DO KONKURSU NA INICJATYWY LOKALNE. MŁODZIEŻ.

1. **Młodzież** (w różnym wieku, na różnych etapach edukacyjnych) to grupa, którą warto uwzględnić w inicjatywach lokalnych **aktywnie zagospodarowując ich zidentyfikowany potencjał.**
2. **Rekomenduje się bazę pomysłów utworzoną dzięki spotkaniom jako dobre źródło inspiracji merytorycznej oraz bazę kontaktów i kooperantów zainteresowanych ich realizacją.** W dotarciu do źródeł powyższych wspiera Staszowski Ośrodek Kultury.
3. **Rekomenduje się dalszą komunikację z młodzieżą przy programowaniu inicjatywy lokalnych na ich rzecz. Warto wzbogacać zaangażowanie konkretnych grup lub ich przedstawicieli do prac na każdym etapie:** projektowania, programowania na etapie konkursu i realizacji pomysłów.
4. **Potrzebą najsilniej komunikowaną przez młodzież było wspólne spędzanie czasu z rówieśnikami. Programując propozycje edukacyjne, społeczne, artystyczne i kulturalne skierowane do tej grupy wiekowej rekomenduje się dedykowanie części ich przestrzeni na swobodną rozmowę, refleksję, czy inną formę pozwalającą ze sobą „po prostu” przebywać.**
5. **Rekomenduje się współpracę z placówkami oświatowymi w Staszowie, które są otwarte na działania z kooperantami zewnętrznymi.** Warto szkoły włączać do pomysłów na inicjatywy lokalne na różnych etapach – projektowania, programowania, realizacji pomysłu. **Szkoły to też profesjonalne grono pedagogiczne i dobry partner potrafiący dotrzeć do dzieci oraz ich rodziców.**

ŚWIETLICE W SOŁECTWACH

Drugą grupą strategicznie istotną w diagnozowaniu jej potencjału pod kątem budowania inicjatyw lokalnych były świetlice Staszowskiego Ośrodka Kultury w sołectwach, a szczególnie w miejscowościach: Jasień, Oględów, Smerdyna. Każda z miejscowości ma swoje lokalne uwarunkowania, które przekładają się na potrzeby, cele i potencjalne efekty i możliwości planowania i realizacji inicjatyw lokalnych.

JASIEŃ

W warsztatach wzięło udział ośmioro uczestników.

Spotkanie proponowało obszary tematyczne niezbędne do zarysowania koncepcji mapy zasobów i potencjałów. Rozmowa toczyła się wokół tematów: miejsc, ludzi oraz aktywności kluczowych dla mieszkańców. Poniżej efekty prac warsztatowych.

LUDZIE

- Brak KGW
- Brak grupy senioralnej
- Bractwo św. Jakuba
- Animatorka w świetlicy
- Brak styku pomiędzy młodymi a seniorami

MIEJSCA

- Golegoda
- Gospodarstwo ekologiczne – łączące lokalne dziedzictwo w atrakcyjnej formule agroturystyki
- Karczma Żydowska
- Świetlica:
 - Zajęcia praktyczne / również z rodzicami
 - Odrabianie lekcji
 - Plan / perspektywa rozwoju świetlicy – otwarcie na wsparcie w programowaniu takowej przestrzeni
 - Latem dzieci przebywają na zewnątrz budynku – na boisku oraz placu zabaw

AKTYWNOŚCI

- Proboszcz jako sprawdzony animator życia społecznego – pikniki, festyny rodzinne
- Potrzeba włączenia działań sportowych – uniwersalnych dla dzieci
- Piknik integracyjny

Mieszkańcy zwrócili uwagę na dwa wyzwania stojące aktualnie przed wsią. Pierwsze z nich to niewielka liczba mieszkańców, a przede wszystkim dzieci. Ta informacja jest szczególnie istotna w kontekście funkcjonowania lokalnej świetlicy, która dedykowana jest właśnie dzieciom.

W miejscowości pojawia się również sporo mieszkańców budujących nowe domy, osiedlających się. Wyzwaniem jest jednak ich integracja ze społecznością lokalną.

Uczestnicy zwrócili uwagę na dobrą współpracę z proboszczem parafii, do której należą. Co istotne – parafia ta siedzibę ma w sąsiedniej gminie Szydłów. Wydaje się, że mieszkańcy Jasienia obecni na spotkaniu, dzięki dobrej opiece proboszcza, również w zakresie inspirowania życia społecznego czują się bardziej przywiązani do sąsiedniej gminy.

Ostatecznie mieszkańcy czują, że wieś została zapomniana / jest zaniedbywana w różnych obszarach, w tym w obszarze rewitalizacji miękkiej (np. kwestia spożywania alkoholu – również w sąsiedztwie świetlicy), czy też rewitalizacji twardej (np. uporządkowanie lasu, linii brzegowej, zejścia do zbiornika wodnego). Działania programowane w duchu odpowiedzi na powyższe wyzwania poprawiłyby jakość życia mieszkańców i możliwości wypoczynku i rekreacji.

Dyskusja podsumowująca pracę warsztatową wyklarowała trzy koncepcje pomysłów dla Jasienia i Staszowa – uczestnicy otwarci byli na działania, które mogłyby angażować również mieszkańców innych miejscowości.

POMYSŁ 1. Wokół przyrody i ekologii

Idea opierająca się na potencjałach Jasienia – bliskości przyrody, krajobrazach, zieleni oraz zdrowym trybie życia. Działania mogą łączyć różne grupy wiekowe (starsi i młodszy) na rzecz poznania przyrody, która znajduje się wszędzie wokół. Pomysłodawcy proponowali działania z zielarką (warsztaty, wykłady, wspólne zbieranie ziół), ale też aktywności sportowe i rekreacyjne przy wykorzystaniu lokalnych potencjałów. Jako ważny obszar zarysowane zostało uporządkowanie linii brzegowej prowadzącej do lokalnego zbiornika wodnego – na rzecz stworzenia atrakcyjnej przestrzeni dla wypoczynku

POMYSŁ 2. Świetlica a seniorzy

Pomysł wywodzi się zarówno z potrzeb, jak i analizy potencjałów miejscowości. Warto rozwijać funkcjonalność świetlicy kierując część działań bezpośrednio do seniorów, szczególnie biorąc pod uwagę niewielką liczbę dzieci we wsi. Starsi mieszkańcy, pod opieką profesjonalnych animatorów / edukatorów, mogliby z jednej strony rozwijać siebie, z drugiej strony pokazać jak świetlica może być przestrzenią dla grup o różnych potrzebach i oczekiwaniach. Warto wypracować ciekawą koncepcję planu dla świetlicy i seniorów z liderami z okolicznych miejscowości (ciekawą inspiracją mogłoby być KGW z Oględowa).

POMYSŁ 3. Tu jest Staszów! Lokalne dziedzictwo i historia

Koncepcja mająca odkrywać lokalne dziedzictwo Jasienia pod kątem prywatnych zbiorów mieszkańców (np. fotografie, historia, opowieści, relacje historyczne) dotyczące wsi oraz Staszowa. Pomysł może angażować młodzież w charakterze reporterów, zbieraczy opowieści i artefaktów, a seniorów w charakterze osób dzielących się wiedzą i zbiorami. Uczestnicy spotkania wskazali, że w realizacji pomysłu niezbędne będzie wsparcie innych liderów / organizacji (np. szkoły, nauczyciela, animatora, reportera, dokumentalisty itp.).

OGŁĘDÓW

W warsztacie wzięło udział 14 osób.

Pojawiły się przedstawicielki lokalnego Koła Gospodyń Wiejskich, artyści, przedstawiciele Ochotniczej Straży Pożarnej, sołtys oraz zainteresowani mieszkańcy.

Spotkanie proponowało obszary tematyczne niezbędne do zarysowania koncepcji mapy zasobów i potencjałów. Rozmowa toczyła się wokół tematów: miejsc, ludzi oraz aktywności kluczowych dla mieszkańców. Poniżej efekty prac warsztatowych:

LUDZIE

- Koło Gospodyń Wiejskich
- Ochotnicza Straż Pożarna
- Pan Kazimierz
- Witos (postać historyczna) – mieszkał tu

- Kasztanka Piłsudskiego
- 466 mieszkańców

MIEJSCA

- Fajna wieś
- Świetlica
 - Działa aktywnie
 - Udostępnia przestrzeń spotkaniom KGW
- Remiza – brak ogrzewania
- Staw w Oględowie (kiedyś był piękny)
- Las + nowe ścieżki rowerowe
- Plac za świetlicą (brak mebli ogrodowych)

AKTYWNOŚCI

- Cisza, spokój, las – wypoczynek
- Festiwal Kultury Kaszubskiej – warto rozwijać o nowe wątki
- Taniec dla KGW / kobiet / par
- Wyciągnąć ludzi z domu!
- Zaprosić ludzi/ekspertów – kucharzy, animatorów, warsztatowców, artystów itp.

Uczestnicy silnie podkreślali dobrą jakość życia, jaką wiążą z mieszkaniem w Oględowie. Cisza, spokój, piękne okoliczności przyrody to czynniki, które wskazywane były najmocniej. Nie oznacza to jednak, że nie ma miejsca na poprawę – jako słaba strona wskazywana była niewielka frekwencja mieszkańców w wydarzeniach oddolnych, integrujących.

Zarysowane zostały wątki historyczne odnoszące się do Oględowa, które rozwinięte mogą zostać w przyszłych inicjatywach lokalnych jako baza kulturalna. Wspomniano m.in. o słynnej Kasztance Piłsudskiego oraz o Wincentym Witosie i jego rodzinie, których życie związane było z Oględowem.

Na wyszczególnienie zasługuje obecność silnego środowiska liderki KGW we wsi. Liderki z powodzeniem mogą wykorzystać swój potencjał jako wsparcie dla liderów w innych wsiach lub w samym Staszowie. Z powodzeniem organizują wydarzenia na poziomie lokalnym i we współpracy z podobnymi organizacjami pochodzącymi z innych części kraju (np. Festiwal Kultury Kaszubskiej). Prowadzą też organizację, która w usystematyzowany sposób, zgodnie z wcześniej ustalonym planem, pozyskuje środki finansowe na realizację celów. Liderki to silny atut zarówno Oględowa jak i całego Staszowa.

POMYSŁY

Dyskusja z uczestnikami warsztatu pozwoliła wypracować dwie koncepcje pomysłów.

POMYSŁ 1. Rozwój Festiwalu Kultur

Inicjatorce KGW zainteresowane są szerszym rozwojem Festiwalów Kultur czerpiących z zespołów i ekspertów z innych części kraju, z innych kultur. Inicjatywa integrująca mieszkańców, pozwalająca połączyć zabawę z edukacją, warsztatami rękodzielnictwa, tańca itp. Warto zastanowić się jak wydarzenie to mogłoby się rozwinąć tak by zachować jego świeżość i niepowtarzalność. Podobne festiwale nie odbywają się we wszystkich miejscowościach Staszowa, być może know-how liderki mogłoby być elementem upowszechniania dobrych praktyk również w innych częściach gminy.

POMYSŁ 2. Atrakcyjna wspólna przestrzeń.

Koncepcja, której głównym celem jest zadbanie o atrakcyjną i użyteczną przestrzeń publiczną wokół świetlicy i wzbogacenie jej o utworzone przez społeczność meble z palet. Meble wytworzone byłyby w ramach działań warsztatowych z ekspertem, przy współpracy z Ochotniczą Strażą Pożarną. Pomysł mógłby pełnić też funkcję katalizatora energii społecznej – w końcu wspólne budowanie mebli przysłużyć ma się najliczniejszej grupie odbiorców świetlicy – dzieciom i młodzieży ze wsi.

SMERDYNA

W spotkaniu uczestniczyły trzy osoby.

Uczestnicy byli lokalnymi liderami społeczności: pojawiła się sołtys wsi, liderka Koła Gospodyń Wiejskich oraz lider Ochotniczej Straży Pożarnej.

Spotkanie przebiegało w formule podobnej jak pozostałe dedykowane społecznościom wsi – rozmowa toczyła się wokół tematów: miejsc, ludzi oraz aktywności kluczowych dla mieszkańców. Celem było zarysowanie koncepcji mapy zasobów i potencjałów. Otwarta formuła konsultacyjna wydzieliła jednak dwie części warsztatu:

- Część dedykowaną rozwojowi życia społeczno-kulturalnego we wsi, ze szczególnym uwzględnieniem roli świetlicy,
- Część dedykowaną uczestnictwie w konkursie na inicjatywy lokalne.

Smerdyna przedstawiona została przez uczestników spotkania jako wieś mieszcząca się na rozległym terenie o wyspowym charakterze – z kilkoma odległymi od siebie „wypami” zbiorowości jej mieszkańców. Takie rozłożenie geograficzne niekorzystnie wpływa zdaniem liderów na integrację mieszkańców, i niezbędne są działania, które mogłyby wesprzeć taką integrację. Jednym z obszarów, w którym uczestnicy pokładali nadzieję na zogniskowanie życia społecznego jest właśnie świetlica prowadzona przez Staszowski Ośrodek Kultury.

Poniżej podsumowanie prac nad zarysem mapy zasobów i potencjałów wsi Smerdyna.

LUDZIE

- Ochotnicza Straż Pożarna – obchodząca 90-lecie
- Części wsi: Budy, Opalka, Przysłoki
- Koło Gospodyń Wiejskich
- Tour De Kolonne – sprawny animator organizujący zawody kolarskie / rowerowe, mogący być inspiracją dla lokalnych liderów całego Staszowa w tym, jak organizować ciekawy event w małej miejscowości.

MIEJSCA

- Kamionki (Kamień Piaskowy)
- Budynek OSP
- Wieś Wyspowa (ludzie nie wiedzą gdzie są poszczególne części wsi)
- Integracja poszczególnych części wsi (Budy, Opalka, Przysłoki)
- Źródłko
- Świetlica oraz Plac Zabaw

AKTYWNOŚCI

- Spotkanie integracyjne mieszkańców
- Kronika OSP – bezpieczeństwo, służba, misja

- Imprezy KGW
- Potrzeba integracji
- Świetlica na nowych regułach, np. w wakacje:
 - Otwarcie do 21
 - Dyskoteki
 - Muzyka leżąca w świetlicy

ENERGIA SPOŁECZNA

W trakcie dyskusji warsztatowej uczestnicy zwrócili uwagę na, ich zdaniem, malejący poziom tzw. „energii społecznej”. Wyraża się to zmniejszonym uczestnictwem w oddolnych wydarzeniach społeczno-kulturalnych i mniejszym zaangażowaniem w ich programowanie, obsługę. Nie zmniejszają się jednak oczekiwania względem ich pojawiania się – gdy inicjatywy, które od wielu lat z powodów losowych się nie odbyły (np. coroczny OSP), pojawiały się pytania o powody braku imprezy.

Energia społeczna być może zatem wcale nie jest zmniejszona, a jedynie częściowo uśpiona. Życie społeczności lokalnej w dużej mierze inspirowane jest przez silnych liderów lokalnych organizacji – KGW oraz OSP – grup otwartych na nowych uczestników, ale dobrze funkcjonujący nawet w trudnych warunkach (brak nowych członków, trudności organizacyjne, finansowe). To udowadnia, jak silnymi liderami pochwalić się mogą owe organizacje. Jednak skoro nawet w trudnych warunkach sobie radzą, to po co wsparcie od społeczności lokalnej?

Warto zastanowić się nad tym programując działania aktywizujące i integrujące mieszkańców wsi. Dyskusja podjęta powinna być w szerszym gronie – np. z liderami z innej części gminy lub spoza gminy. Rozwiązania skutkujące sukcesem w innych miejscach mogą stanowić inspirację dla nowych, innowacyjnych form w Smerdynie i okolicznych miejscowościach.

POMYSŁY

Dyskusja z uczestnikami warsztatu pozwoliła wypracować dwie koncepcje pomysłów.

POMYSŁ 1. Droga jako spoiwo dla społeczności

Koncepcja wywodząca się z braku asfaltowej drogi łączącej różne poszczególne części wsi, co ma być metaforą braku bliskich relacji między jej mieszkańcami. Jak temu zaradzić? Niezbędna jest kulturalna impreza integracyjna aktywnie współtworzona z mieszkańcami. Niezbędne jest wypracowanie koncepcji pobudzenia energii społecznej drzemiącej w ludziach. Ciekawą koncepcją może być nawiązanie współpracy z animatorem/animatorami, liderami niezamieszkującymi na co dzień wsi Smerdyna lub zainicjowanie międzywiejskiej/staszowskiej grupy liderek działającej na rzecz wsi/sołectw. Pożądanym efektem jest działanie integrujące, festynowe, piknikowe, w które realnie zaangażują się mieszkańcy.

POMYSŁ 2. Kroniki OSP / Spotkania KGW

Liderzy obu grup pragną zarówno przekazywać swoją wiedzę innym mieszkańcom, przede wszystkim dzieciom i młodzieży, ale sami też są otwarci na wzmacnianie swoich kompetencji i wiedzy. Koncepcja przedstawicieli wspomnianych grup zakłada:

- Opracowanie i promocję Kroniki Ochotniczej Straży Pożarnej w atrakcyjnej formie (również w sieci)
- Wypracowanie ciekawych festynów Koła Gospodyń Wiejskich w Smerdynie / Kół Gospodyń Wiejskich w Staszowie

Od lat grupy te ze sobą współdziałają i współrealizują swoje działania. Aby zachować świeżość idei, warto zaproponować współpracę z odpowiednikami organizacji w innych miejscowościach lub z kimś zupełnie nieoczywistym – jak wspomnianym w trakcie warsztatów animatorem zarządzającym „Tour de Kologne”.

REKOMENDACJE DO KONKURSU NA INICJATYWY LOKALNE. SOŁECTWA.

1. **Rekomenduje się wspierać oddolne działania realizowane w badanych miejscowościach lub na ich rzecz. Jasień, Oględów oraz Smerdyna to miejscowości o unikatowych charakterach, historii i społecznościach lokalnych, które warto zawierać w pomysłach na inicjatywy lokalne.**
2. **Niezależnie od unikatowego charakteru każdej z miejscowości rekomenduje się odnajdywanie przestrzeni wspólnych – pomysły zakładające współpracę, kooperację, synergię pomiędzy powyższymi miejscowościami będą pomysłami pełniej realizującymi ideę programu Dom Kultury+ Inicjatywy Lokalne.**
3. **Rekomenduje się bazę pomysłów na inicjatywy lokalne, utworzoną dzięki spotkaniom z mieszkańcami i ich liderami, jako źródło inspiracji merytorycznej oraz bazę kontaktów i kooperantów zainteresowanych ich realizacją. W dotarciu do źródeł wspiera Staszowski Ośrodek Kultury.**
4. **Rekomenduje się wykorzystanie świetlic jako miejsc katalizujących lokalne życie społeczno-kulturalne, angażując nie tylko najbliższych aktywistów, ale też osoby (liderów, animatorów, artystów, ekspertów itp.) spoza miejscowości, w których świetlice się znajdują.**

ŚWIETLICA – DK+ INICJATYWY LOKALNE A PROGRAM DŁUGOFALOWY

Część warsztatu poświęcona została tematyce **wykraczającej poza ideę odkrywania i aktywizowania lokalnego potencjału kulturotwórczego zabezpieczaną przez program DK+ Inicjatywy Lokalne.**

Poruszona została kwestia długofalowego rozwoju życia społeczno-kulturalnego w Smerdynie. Liderzy obecni na spotkaniu identyfikują świetlicę Staszowskiego Ośrodka Kultury jako istotnego partnera w tym obszarze.

Świetlica posiada infrastrukturę (m.in. nagłośnienie, sprzęt audio-wizualny, przestrzeń placu zabaw, sam budynek świetlicy), która może być wykorzystana na rzecz tworzenia atrakcyjnych wydarzeń dla mieszkańców wsi. Co podkreślone zostało też na spotkaniu – już teraz się to dzieje. Są jednak oczekiwania i wizja obecnych liderów oraz lokalnej społeczności, które powinny zostać:

- uważnie zidentyfikowane;
- w miarę możliwości wszystkich stron (m.in. Staszowskiego Ośrodka Kultury, lokalnych liderów, mieszkańców i społeczności Smerdyny, czy też samorządu) – zaspokajane.

Wieś oddalona jest od centrum Staszowa o kilkanaście kilometrów. Taka odległość to z jednej strony **bariera logistyczna**, a z drugiej strony **bariera tożsamościowa**. Aby budować atrakcyjne wydarzenia dla lokalnej społeczności, a co za tym idzie skutecznie pełnić funkcję ośrodka kultury w wymiarze lokalnym, niezbędne jest odpowiednie wsparcie świetlicy i **animatora (rozwój jego kompetencji i kwalifikacji) prowadzącego świetlicę w perspektywie długofalowej.**

Spółeczność powinna być też świadoma zakresu odpowiedzialności animatora-zarządcy oraz poznać warunki, na zasadzie których lokalne inicjatywy i pomysły mogą być przez SOK i jego świetlicę wspierane, również po zakończeniu programu DK+ Inicjatywy Lokalne.

Ważne jest, by inicjatywy inspirowane oddolnie zakładały aktywne zaangażowanie lokalnych liderów i społeczności lokalnych na każdym z etapów: programowania, realizacji, ewaluacji i ewentualnego rozliczenia. **Formy tego zaangażowania powinny być jasno określone i doprecyzowane.**

Myśląc o **długofalowym, systemowym** wsparciu takiego angażowania warto inspirować się przykładami już sprawdzonymi. Dom Kultury+ Inicjatywy Lokalne wraz z:

- ideą;
- regulaminem;
- kartą opisu i zgłoszenia inicjatywy;
- systemem oceny i wyboru inicjatyw;

jest taką dobrą praktyką, z której warto czerpać w przyszłości kontynuując dialog z mieszkańcami i ich liderami.

Należy podkreślić fakt, że efekt powyższych prac, który wynika z warsztatu wykonanego w Smerdynie, w warstwach rekomendacji z niego płynących, przekłada się na długofalowe funkcjonowanie **światlic Staszowskiego Ośrodka Kultury we wszystkich miejscowościach.**

STASZÓW I LIDERZY

Ostatnią grupą kluczową dla mapowania potencjału kulturotwórczego Staszowa i miejscowości w gminie to liderzy, przedstawiciele lokalnych instytucji i organizacji, społecznicy, osoby aktywnie angażujące lokalne społeczności. Na spotkanie do Staszowskiego Ośrodka Kultury przybyło ponad 20 osób reprezentujących różnorodne środowiska. Łączył ich wspólny cel – chęć działania dla gminy i jej mieszkańców.

Formuła spotkania z liderami była odmienna od pozostałych spotkań. Po krótkiej prezentacji idei programu Dom Kultury+ Inicjatywy Lokalne uczestnicy zaproszeni zostali do warsztatu, którego celem było zidentyfikowanie zasobów i potencjałów w perspektywie całej gminy, jednak ze szczególnym uwzględnieniem miejscowości strategicznych w projekcie: Jasień, Oględów oraz Smerdyna.

Uczestnicy podzieleni zostali na trzy grupy 7-osobowe – każdy zespół miał okazję pracować z każdym obszarem w trakcie kilkunastominutowej sesji. Gdy czas upłynął następowała zmiana. Każdy zespół uczestniczył w pracy nad każdym z trzech obszarów, po zakończeniu części warsztatowej odbyło się podsumowanie wszystkich obszarów.

Efektem warsztatu jest poniższa **Mapa Zasobów i Potencjałów Staszowa.**

Sentencja wypracowana przez uczestników podsumowująca prace mapą dla Staszowa, swoiste motto:

STASZÓW ŚWIADKIEM HISTORII

MIEJSCA

CIEKAWY MIJSCA, PRZESTRZENIE W STASZOWIE:

Koszary, Golejów; zalew nad Czarną; Park Bienia; Park Miejski; Staszowski Ośrodek Kultury (studio nagrań); sala widowiskowa, „SOKowirówka”); trzeci upust, kanał; stare kino (co dalej z kinem?); Młodzieżowe Centrum Karier (aktywizacja zawodowa przedsiębiorczości, edukacja); Powiatowy Urząd Pracy; biblioteka; ratusz; ORLIK – boisko, grill – przestrzeń dla mieszkańców bloków; Pracownia RÓŻNIASTA (prywatna pracownia jednej z liderki, w której znajduje się wiele artefaktów i ciekawych przedmiotów, prywatnych zbiorów); stara strzelnica; siłownia zewnętrzna przy szkole nr 3; obszary natury chronionej; jezioro golejowskie; cmentarz choleryczny (żydowski); Powiatowe Centrum Sportowe (basen); kompleksy sportowe, ścieżki rowerowe; Rybnica, Batogi; rzeka Czarna; Karczma Świętokrzyska.

CIEKAWY MIEJSCA, PRZESTRZENIE GMINY STASZÓW:

- Piękne krajobrazy, pomniki związane z historią → m.in. w Wiśniowce,
- Sielec - zbór ewangelicki, Zakątek Świętokrzyski,
- Wiśniowa – zespół pałacowo-parkowy, kościół,
- Czernica – ognisko, szkoła edukacyjna,
- Czernica – ścieżka edukacyjna,
- Sielec – okolice posesji p. Wrześniaka,
- Jasień – Wzgórze Trzech Krzyży / gospodarstwo ekologiczne Charów,
- Wiązownica Kolonia – Pałac Dzięki,
- Kurozwęki – Pałac, kościoły,
- Koniełoty – zabytkowy kościół parafialny, kaplica w Sielcu; pobenedyktynski budynek klasztorny, muzeum ks. Kotlarza, stary cmentarz.

MIEJSCA ZNAJDUJĄCE SIĘ POZA GMINĄ STASZÓW, ALE UZNANE PRZEZ UCZESTNIKÓW ZA NIEODLEGLĘ, ISTOTNE:

- Ruiny zamku w Rembowie (gmina Raków),
- Zalew w Chańczy (gmina Raków),
- Zamek Szydłów (gmina Szydłów)
- Biblioteka w Sichowie (gmina Rytwiany),
- Kościół w Rytwianach (gmina Rytwiany) → Klasztor, baszta w Rytwianach.

Pracując nad charakterystycznymi i ciekawymi miejscami w Staszowie uczestnicy nie zawsze wymienili atrakcje znajdujące się w samej miejscowości. Opowiadanie historii Staszowa nie musi być zamknięte w ramach administracyjnych – warto natomiast korzystać z potencjału lokalnego, co przełoży się na zintensyfikowanie więzi w ramach społeczności lokalnych i poczucie przynależności, wspólnoty.

LUDZIE / PARTNERZY

- Staszowski Ośrodek Kultury (i jego zespół!),
- Szkoły (nauczyciele, dzieci, rodzice),
- Biblioteki (bibliotekarz, czytelnicy),
- Uniwersytet III Wieku (emeryci),
- Stowarzyszenie Centrum Sport i Rekreacja (pływanie, pływacy, zapaśnicy),
- PTTK (rowerzyści),
- Orkiestra Huty Szkła (muzycy),
- Stowarzyszenie Motocyklistów,
- Grupa Animacyjna „Frajda”,
- Świetlica „Jutrzenka”,
- Fundacja „Farma”,
- Stowarzyszenie Aktywna Kraina,
- Stowarzyszenie Dolina Kacanki,
- Stowarzyszenie Pustelnia Żółtego Lasu,
- Zespół Taneczny „Kleksy”,
- Stowarzyszenie Inicjatyw Twórczych „Talent”,
- Rycerstwo Ziemi Staszowskiej,

- REKULTURA,
- Młodzieżowe Centrum Karier,
- Nadleśnictwo Staszów,
- Koła Gospodyń Wiejskich (Ogłędów, Niemście),
- Smyk Oświaty,
- Stowarzyszenie „Przyszłość”,
- Staszowskie Koło Szachowe,
- Orkiestra „Siarkopol”.

AKTYWNOŚCI

W ramach obszaru aktywności uczestnicy proszeni byli o wskazanie tego, co się w gminie aktualnie dzieje oraz tego, co miało się dziać, a co miało się dziać powinno.

Program DK+ Inicjatywy Lokalnej kładzie silny nacisk na generowanie działań nowych, innowacyjnych, świeżych. Poniższy opis pozwala zestawić to, co funkcjonuje w standardowej formie i docenić na etapie konkursu inicjatywy, które wykraczają poza działania dotychczasowe.

AKTUALNE

- SIT TALENT / zajęcia manualne, muzyczne, teatralne, sportowe, łączenie pokoleń, kabaret, historia sztuki
- FARMA – FUNDACJA AKTYWNOŚCI / mania działania; działaj lokalnie; wolontariat
- NADLEŚNICTWO / edukacja leśna; zachwyty w przedszkolu; przyjaciel lasu; stoiska edukacyjne
- PTTK / rajdy rowerowe; zloty rowerowe; wycieczki piesze (edukacja piesza regionalna); spływy weekendowe na kajaku
- BIBLIOTEKA / dyskusyjne kluby książki; spotkania autorskie; zajęcia edukacyjne; „Cała Polska czyta dzieciom”.

POŻĄDANE

- Edukacja + potańcówki przy tradycyjnych kapelach
- Edukacja fotograficzna, plener fotograficzny, sesja fotograficzna i piknik filmowy
- Edukacja zawodowa
- Edukacja promująca postawy przedsiębiorcze
- Wymiana działań artystycznych
- Dom kultury w terenie
- Odkrywamy nasze talenty w ramach festynu, prezentacja miejscowych talentów muzycznych, plastycznych, sportowych, rodzinnych
- Spotkania osiedlowe mieszkańców (integracyjne, kulturalne, wymiana doświadczeń)
- Cudze chwalcie, swego nie znacie – poznawanie swojej okolicy
- Żywe lekcje historii – w terenie
- Rowerowe rajdy rodzinne
- Szachomania staszowska – żywe szachy / klub szachowy
- Sztuki teatralne w plenerze, sztuki uliczne, szrudlarze
- **Współpraca organizacji pozarządowych z gminy ze szkołami, strażakami, KGW, samorządem, SOK.**

W ramach aktywności pożądanych uczestnicy wymieniali zatem koncepcje, które stanowią mogą zarys inicjatyw lokalnych biorących udział w konkursie. Oprócz potrzeb identyfikowanych przez liderów wykazany został bogaty potencjał, który na tym etapie nie został do końca doprecyzowany. Ze strony uczestników pojawiła się wola i chęć

do **szerszej współpracy** niż ta, która realizowana była dotychczas. To potencjał, który warto obserwować i wspierać na dalszym etapie realizacji programu, jak i samego konkursu.

Co istotne – powyższa mapa to efekt wysiłków kilkunastu ekspertów. Uczestnicy w trakcie warsztatów zwrócili uwagę, że wspólne wysiłki i praca uświadomiły im obecność wielu atutów gminy. Pozwoliły też rozpoznać potrzeby i oczekiwania różnych grup społecznych, których reprezentanci w trakcie warsztatu pracowali. Wykorzystanie i zgłębienie się w mapę w trakcie programowania inicjatyw lokalnych pozwoli realnie wykorzystać potencjały drzemące w gminie i jej mieszkańcach.

Warto prace nad aktualnością powyższego narzędzia kontynuować, a także możliwie szeroko ją upowszechnić. Kolektywna wiedza budowana przez różnorodne grono zainteresowanych pozwoli w sposób pełniejszy realizować misję otwartego ośrodka kultury.

REKOMENDACJE DO KONKURSU NA INICJATYWY LOKALNE. LIDERZY.

1. **Rekomenduje się wspieranie pomysłów wykorzystujących potencjał lokalnego dziedzictwa** (miejsca, historia, artefakty, ludzie, przestrzeń publiczna itp.) Staszowa (gminy oraz miejscowości) oraz pomysłów sprzyjających rozpoznawaniu tego dziedzictwa.
2. **Rekomenduje się wspieranie pomysłów budujących realne, długofalowe zaangażowanie liderów i społeczności lokalnych w działania społeczno-kulturalne.**
3. **Rekomenduje się wspieranie wymiany dobrych praktyk i wiedzy liderów działających w szerszej skali z liderami z miejscowości identyfikowanych w konkursie jako strategiczne:** Jasień, Oględów, Smerdyna.
4. **Staszowskiemu Ośrodkowi Kultury rekomenduje się dalszą stymulację kooperacji pomiędzy liderami i reprezentantami różnych instytucji, organizacji i środowisk.** Synergiczne działania różnorodnych, międzysektorowych grup pozwalają na wyzwolenie potencjału działań kreatywnych i realne dotarcie do społeczności lokalnych w szerszej skali.
5. **Wszystkim zainteresowanym udziałem w konkursie na inicjatywy lokalne rekomenduje się aktywne konsultowanie swoich koncepcji z zespołem Staszowskiego Ośrodka Kultury.** Ośrodek kultury i jego pracownicy to dobre źródło wiedzy, inspiracji i kontaktów dla wszystkich chcących zaplanować wydarzenie kulturalne dla swojej społeczności.



Dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach Programu Dom Kultury+ Inicjatywy Lokalne 2018